

Borba

Maribor, 27. julija 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.
za inozemstvo Din 10. • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 30

Za vedno nas je zapustil osvoboditelj Maribora in slovenski pesnik general Rudolf Maister

Mladi! Da ste pripravljeni:
meča ne dajte nikoli iz desnice,
naše pravice nikoli iz zenice!
Vranec naj zoblje osedlan,
da se ko strela do mej zaprašite
in prevalite lažnike kamnite,
ko se ukreše — vaš dan ...

General Rudolf Maister

Ko se spominjamo dogodkov o pre-
vratnih dneh, se spontano zlijejo čuvstva
vseh nacionalistov do moča, ki je smelo
prekrižal račune našim sovragom in iz-
trgal iz njihovih rok najlepši kos sloven-
ske zemlje in na mejo postavil svoje
straže. Kdo je bil prvi, ki je slutil resno
in veliko nevarnost, ki je takrat pretila
slovenskemu narodu? Kdo je bil tisti, ki
je po komaj končanem svetovnem krva-
vem klanju pozval fante pod zastavo in
zaročil s sabljo sovražniku v opomin,
da bo branil Maribor in njegovo zaledje,
da bo branil Gosposveto, zibelj Sloven-
stva, da zadnje kaplje krvi? Bil je to
general Rudolf Maister s svojimi juna-
škimi borci, ki je osvobodil Maribor in
severno mejo. Da ni bilo takrat njega in
še nekaterih odločnih mož, ki so ustanovili
»Narodni svet« in da niso sledili nje-
govemu povelju slovenski fantje in mož-
je, ki so bili pripravljeni s puško v roki
brant slovensko zemljo, bi bila prav
gotovo zadela Maribor in njegovo zaled-
je žalostna usoda.

Mariborski »Narodni svet« je imel pred
usodnimi in zgodovinskimi dogodki več
važnih sej. Ker so Nemci odbili zahtevo
predsednika Narodnega sveta dr. Karla
Verstovška za ureditev narodnostnega
vprašanja v Mariboru, je dalo to povod
generalu Maistru, da je sklical sestanek
slovenskih častnikov v Narodnem domu.
Narodni dom je bil takrat zatočišče vseh
slovenskih borcev in Posojilnica v Na-
rodnem domu je denarno podprla sloven-
ske bojovnike.

Takratni mestni poveljnik Holik je
skoval s svojimi častniki načrt, po ka-
terem bi pripadel Maribor Avstriji. Po-
vabil je izvzemši generala Maistra na
posvetovanja tudi nekatere slovenske
častnike, med njimi stotnika Vaupotiča,
ki pa brez Maistra niso hoteli razprav-
ljati o njegovem načrtu. Ko je Maister
uvidel nakano nemških častnikov in pre-
tečo nevarnost za usodo Maribora, je
na svojo pest proglasil Maribor za jugo-
slovansko posest in prevzel v imenu
svoje vlade vojaško poveljstvo nad me-
stom in vsem Spodnjim Štajerskim.

Zrušil se je naš nacionalni steber... Za vedno nas je
zapustil naš smeli general, osvoboditelj Maribora, ki je
do zadnjega bdel nad njim liki ponosnemu sokolu...
Zapustil nas je prvi slovenski general in naš največji
strateg... — Naš veliki general! Dobro se zavedamo, da
če bi ne bilo Tebe, tudi nas ne bi bilo, ki smo danes ob
Tvoji smrti strnjeni, složni in neustrašni v močnih vrstah.
Ob tvojem grobu Ti prisegamo, da bomo mi jugoslovan-
ski nacionalisti vedno vedeli ceniti zemljo, za katero ste
Ti in Tvoji borci prelivali kri in žrtvovali življenje Tvoj
duh bdi nad nami in Ti živiš v naših srcih. In ko bo
nastopil naš čas nam bo vsem, kot bi Ti bil med nami.
Takrat bomo kot takrat, ko si bil še pri nas... In
zgodilo se bo... Slava spominu generala Rudolfa Maistra!

Odločen nastop in strateška poteza
generala Maistra je bila povod kapitulaci-
ji nemških častnikov. Na dan 1. no-
vembra je padla meljska vojašnica v Ma-
riboru v roke slovenskim fantom pod po-
veljstvom stotnika Edvarda Vaupotiča.
Generalu Maistru so po zasedbi ostali
poleg imenovanega zvesti še slovenski
častniki Joža Malenšek, Franjo Luknar,
Gustav Silih, Metod Rakuša, Lojze Ma-
lenšek, nekateri podčastniki in 87 mož.
Iz teh je stotnik Vaupotič sestavil prvo
jugoslovansko stotnijo in imenoval za
njene poveljnika nadporočnika Jožka
Malenška. To je bila prva posadka ge-
nerala Rudolfa Maistra.

Med svetovno vojno je bil Maister ka-
zensko premeščen v Gradec. To je nje-
govo miselnost še bolj podkrepilo in je
ob povratku koval načrte za primer raz-
pada Avstro-Ogrske monarhije. Iz nje-
vega strateškega in nacionalnega na-
črta za razmejitev Slovenskega Podrav-
ja od nemškega, se je rodila meja južno
od Št. Vida in Št. Pavla na Koroškem,
po Kobanskem in Muri na Štajerskem
ter do Rabe v Prekmurju, ki jo je kot
jugoslovansko-avstrijsko mejo zastopa-
la naša delegacija na mirovni konferenci
v Parizu.

Z brezprimerno odločnostjo je general
Maister iztrgal Nemcem iz rok vojaško
oblast ter proglasil splošno mobilizacijo
na slovenskem Štajerskem. Mobilizacija
mu je omogočila armado, s katero je
razorožil v zgodovinski noči na 23. no-
vembra pred 15. leti nemško posadko v
Mariboru in obvaroval Maribor od se-
vera, ko je zasedel Špilje, Cmurek in
Radgono, na Kobanskem pa Rabeljsko
selo in Pernice.

Po točno izdelanem načrtu je v sprem-
stvu svojih častnikov in svojih borcev v
47 minutah razorožil mariborsko varno-
stno stražo. Na skrajnem levem krilu nje-
gove fronte pa je Malgaj zasedel Veliko-
vec in tako pripravil zasedbo Celovca,
ki je pa radi skrbi narodne vlade v Ljub-
ljani, ki se je bala preliivanja krvi in ka-
ko aprovizirati Koroško, Maister ni smel
izvesti. S svojim delom ob prevratu je
general Maister odločil usodo Maribora,
tako, da je mirovna konferenca v Pa-
rizu, ko je prisodila Maribor Jugoslaviji,
sankcionirala po Maistru izvršeni dejan-
ski stan.

Ko danes, po petnajstih letih, obujamo
spomine na zgodovinske dogodke ob na-
ši severni meji, lahko mirno trdimo, če
bi ne bilo takrat generala Maistra in nje-
govih odločnih častnikov ter vrlih nje-
govih borcev, ki so bili dovolj močni za-
dušiti z najostrejšo silo vsak upor in pre-
prečiti vsak napad, bi bila nedvomno za-
dela slovenski Štajer ista usoda, kakor
je zadela naše brate in sestre onstran
krivično začrtanih mej.

Prilagoditev duhu časa!

Po vsem svetu vre. Vse sodobno hontenje stremi po vrnitvi »starega«, kot da bi se človeštvo kesalo za ves napredek po svetovni vojni. V tem napredku vidi vzrok vsem današnjim neprilikam in misli, da bo s povrnitvijo onega »starega«, vsega tega konec in da bodo zopet nastopili nekdanji »dobri, stari časi«.

To je nevarna zablada, ki postane laliko usodna. Ker vzrok današnjemu stanju je iskati povsem neke drugje. Kajti pokazalo se je, da so oblike sodobne civilizacije take, okamenele, da se z njimi ne more spoprijazniti duh našega časa. Stoletne tradicije in nakopičene materialne dobrine zabranjujejo narodom, da bi korakali vzporedno z napredkom. V tem je zlo, v tem tudi zmešnjava.

Od tu izvirajo one palijativne mere, ki se danes podvzemaajo. Akutna in nevarna bolezen, kot je danes ekonomska kriza, se zdravi samo delno. Zato se s filmsko naglico grade in rušijo nade, pri tem se pa dan za dnem povečava milijonska vojska brezposelnih. Grmadi se nevarno nezadovoljstvo, ki grozi razrušiti vse temelje. Največje optimiste obhaja dvom in bojazen.

Kako se bo končala ta vratolomna igra? Zločest napovedujejo konec vse današnje civilizacije, vse je že izgubljeno. Človeštvo bo samo preko muk in težav prišlo k pameti. Do takrat pa bodo prišli na vodstvo drugi. Evro-ameriška nadoblast bo hajka in vsem veliko svarilo.

Neizpodbitno je, da bodo iz sedanjih težav izšli brez večje škode samo oni narodi, ki bodo dovolj elastični, da se bodo prilagodili duhu sedanjega časa. Vsak čas ima svoje težave, pravi pregovor našega naroda, ki ga mi često nazivamo brezkulturnim. Te težave so breme, ki se ga ne da odložiti, temveč samo junaško in moško vzeti na ramena. Boj proti temu bremenu bi bil bolj proti duhu časa. In tak boj bi bil donkišotstvo.

Sodeč po tem, kar smo mi počenjali od ujedinitvenja naprej, smo si morali nabrati življenjskih izkušenj in modrosti. Starejše generacije, ki so dajale smer našemu povojnemu javnemu življenju, so bile preveč zaljubljene v Evro-Ameriko, da bi lahko opazile vse nevarnosti, v katere ista drvi. Mesto, da bi ta generacija gradila na temeljih zdravega jugoslovanskega realizma, je gradila po vzorcu tujih temeljev. Lastne sile so se podce-njevale, enako narodne tradicije. Nezmožna, da bi pravilno dojela duh časa, je ona delala brez programa in načrta. Posledice tega se tudi pri nas razni pretresi socialnih vprašanj, ki bi lahko izostali.

Tem nesposobnostim starejših generacij pa je treba iskati vzroka v takozvanih plemenskih sporih, v katerih so se izživljale. Pri tem so bili porinjeni ob stran vsi življenjsko važni problemi jugoslovanskega naroda za sedanjost in bodočnost. In vse to radi za nas že rešenega problema: integralno in sintetično jugoslovanstvo.

Reševanje tega problema se še danes nadaljuje. Mi pa pravimo, da je s tem treba prenehati! Enkrat za vselej. To vprašanje je bilo rešeno že pred šestnajstimi leti, ko smo se zedinili. Na mlajši generaciji je sedaj dolžnost, da se zbere v čvrsto in složno falango in da ne dovolji, da bi se na ta način še naprej igralo z njeno in usodo naroda. Če pa ostanejo tudi mlajše generacije razcepljene in ne bodo dovolj energične in aktivne, potem lahko samo še čakamo, da nas doleti ista usoda kot ostale evro-ameriške narode, za nas morda še težja, ker smo majhen in siromašen narod.

Naša rešitev je samo v močnem reformatorskem in brezkompromisnem jugoslovanskem

Zahtevamo:

minimalno mezdo in starostno zavarovanje delavstva!

Alois Tučný, poslanec in bivši minister Češkoslovaške republike:

Nacijonalni ali internacijonalni socializem?

Razvoj socialistične ideje nas je mogel prepričati, kako ničeva je želja posameznika ali pa skupine ljudi, ki bi hoteli urediti življenje po svojih nazorih in po svoji volji, pa najsibo ta želja še tako upravičena. Kako je teorija slaba v primeri s prakso življenja! Močne osebnosti so gradile temelje socializmu, izobraženi ljudje s širokim duševnim obzorjem, in vendar izgleda, da so ti ljudje slabo poznali svet in njegove ti-sočere različnosti, malo poznali življenje družbe, ki je tako različna po svojih pogojih in po razmerah, v katerih se giblje družba. Potrebna jim je bila velika hrabrost, ki je danes ne moremo razumeti, ne objasniti, da so odkrito izrazili svoje nazore, kako je mogoče dati razvoju človeške družbe enotno socialno obliko, in da so postavljali nauke kakor kilometerske kamne ob poti, po kateri mora iti razvoj.

Socializem je najmlajša svetovna ideja. Vendar si je že v prvem stoletju svojega življenja nabrala bogatih izkušenj, iz katerih se more poučiti današnja in bodoča generacija posebno o tem, da ne sme postati nobena ideja ali nauk okameneli dogmatični princip, temveč mora biti živa duševna lastnina, katere razvoj se mora ozirati na splošni razvoj družbe, in ki se mora podvreči tudi formalnim izpremembam, ki jih narekuje duh časa. Korektura zunanje oblike še ne pomeni bistvene izpremembe temelja. Treba se je samo prilagoditi stopnji splošnega razvoja.

Kako je ta zakon neizprosni, nam bo pokazal sicer kratek, toda plastično jasan pogled v preteklost. Marksistični socializem, ki ga v splošnem smatrajo za prvo dovršeno izdelano konstrukcijo socialne misli, je računal s tem, da se je ideja nacionalizma preživela, da je torej odveč in jo bo nova ideja socializma morala popolnoma iztrebiti. Marksisti so postavili tezo, da nacionalizem ovira socializem, in da pristaš te stare, nacionalistične ideje ne more vzljubiti nove, socialistične ideje. Vprašanje vere so postavili z dnevnega reda in zavzeli napram veri skrajno negativno stališče, nepomirljivo in sovražno.

To je mogel napraviti samo Marks. Razmere in sredina, v kateri se je razvijala Marksova individualnost, nam pojasnijo vzrok. Navajam samo štiri karakteristične podatke iz Marksovega življenja: a) bil je Nemec iz Rajha; b) iz židovske vere je prestopil v protestantsko; c) bil je Hegelov učenec in strasten zagovornik njegove filozofije; d) deloval je z Engelsom. Kot pripadnik naroda z močno nagnjenostjo k hegemoniji, je mogel zavreči nacionalizem samo radi indiferentnosti napram njemu, posebno še zato, ker vse svoje življenje ni nikoli videl, kako važno vlogo ima pri nekaterih, zlasti manjših narodih nacionalizem v političnem in ekonomskem pogledu. V času, ko je Marks užival neomejeno osebno svobodo, je videl v svoji domovini samo nemško hegemonijo nad Poljaki, zatiranje in asimilacijo Poljakov, kar se mu po Hegelovi filozofiji: da je vse, kar se je zgodilo in kar se dogaja, potrebno, ni zdelo vredno posebne pozornosti. Preganjan, je iskal zavetje v enojezični Franciji, Angliji in Belgiji, kjer ni mogel biti priča borbe, izvirajoče iz nacionalizma. Šele proti koncu svojega življenja, ko ni več mislil na to, da bi popravil svoje napake, je spoznal moč in žilavost ideje nacionalizma v Karlovih Varih (ČSR), kamor je prišel, da si podaljša življenje.

Glavna stebra Hegelove filozofije sta bila pojma: razum in logika. Prvega se je držal Marks z občudovanjem vredno konsekvenco vse svoje življenje. Kjerkoli je naletel na nelogične ali razumu nasprotujoče teze, jim je napovedal nepomirljivo sovražstvo in borbo do popolnega uničenja. Ti principi so mu vsadili v dušo tudi tak odnos napram veri, ti principi so dali njegovemu socializmu materialističen značaj.

Marks je sam živa priča, da je teo-

rija preslaba, da bi mogla obvladati nagnjenje posameznika, nagnjenje njegove nрави ali instinkta, katero je vedno prirodno nagnjenje, in tako posameznika obdržati v smeri razvoja označenega s tezami teorije. Njegov negativni odnos napram veri je paradoksen in nerazumljiv, ker je prestopil v protestantizem in s tem dokazal, da je vendar tudi zanj obstajala potreba po veri. — Tudi njegovo materialistično razumevanje socializma je v nasprotju z njegovimi praktičnim življenjem. Sam ni bil siromak pa se je še bogato oženil s plemkinjo. Incl je, pa je izgubil. Proti koncu svojega življenja je težko služil vsakdanji kruh. Ali njegovi privrženci so bili materialisti, ki niso ničesar imeli, pa so si veliko pridobili.

Marksovo negativno stališče napram nacionalizmu se da objasniti še na en način. Hegelovo prepričanje, da se svetovni logični proces, odnosno razvoj, vrši po stopnjah teze, antiteze in sinteze, je pokazalo Marksu perspektivo zaključka socialnega procesa: **teza-kapital, antiteza-proletariat, sinteza-socialno stanje brez razredov.** Vsaka ideja

Pregled

Avstrijske homatije

Ko je mirovna konferenca leta 1919 dala mali zvezni republikli Avstriji meje in nje centralno-evropsko obiležje, si pač nikdo ni mislil, da ta Avstrija ne bo mogla ne živeti in ne umreti. Dobila je znani »Wasserkopf« Dunaj in gospodarsko nemogoč položaj. V prvem zamahu so se polastili Avstrije pod vodstvom Rennerja, Seitzja, Adlerja in sodrugov avstrijski socialisti ter napravili iz nje svojo domeno, ki so imeli v osebi dr. Seipla najboljšega taktika, dočim sta bila dr. Hryntschak in dr. Gürtler najboljša nacionalna ekonomata. Ker so v prvih letih zlasti bivši nemški liberalci in poznejši velenemci igrali precej važno vlogo in ker je mimo njih pridobil Landbund na terenu, so imeli v Avstriji neko dobo sistem koalicijskih vlad, ki se je pa z zgostitvijo notranje gospodarske in socialne problematike kaj hitro obrabil. Avstrija je morala iskati vedno znova posojila, korupcijske afere so se množile, birokratski aparat, preobremenjen z uradniki iz vseh delov bivše monarhije, je nalagal gospodarstvu tu tako silna bremena, da je moralo iti po nesrečnih poskusih Breiterjeve finančne politike na Dunaj in drugod — rakovo pot. Medtem so se na obzorju že pojavljale — zlasti po smrti dr. Seipla — prve konture končnega obračuna med krščanskimi socialisti in socialnimi demokrati. Tedaj pa so stopili izza kulis morbitnega liberalizma na plan narodni socialisti kot nova neznanka v političnem računu. V tistem trenutku so se znašli krščanski socialci in marksisti, včeraj neizprosni nasprotniki, v enem taboru. S pomočjo tihe podpore marksizma, ki je prejel februarja tega leta zasluženo plačilo, je ehabliral koncelar Dollfuss svoj avtoritativni režim, ki je napovedal borbo najprej nacionalnim socialistom, potem pa takoj še tihim zaveznikom v taboru marksizma. Revolta, ki jo je zgodovina beležila v juniju leta 1927, je bila prvi signal, da nekaj ni v redu. Letos, v februarju, je bila prelita kri neštetihi žrtev in s krvjo se je oškropil režim, ki je mislil, da se more neznankam streljati s topovi na delavske domove. Situacija je postajala čedalje bolj nevzdržna. Dnevni atentati, eksplodije in razni herostratski akti naj bi vladi dokazali, da bo morala stopiti na pot kompromisne rešitve. Dollfuss pa je preslabo odtehtal sile, s katerim se je imel boriti. Njegovi bivši zavezniki socialni demokrati so se čez noč spremenili v tajne sodruznike narodnih socialistov. In tu se je pokazalo, da vlada ne bo mogla zaježiti skup-

ina svoje nasprotje, in očiščena po borbi pozitivnega za negativnim, doseže višjo stopnjo razvoja. Nacionalizem je bil Marksu teza. Postavil je torej antitezo v prokletstvu narodnosti, da bi tako prišel do tretje stopnje razvoja. Teza-nacionalizem, antiteza-antinacionalizem, sinteza-asocializem (anacionalizem). — Glavna Marksova napaka je v tem, da ni spoznal, da je in bo asocializem abstrakten pojem vse dotlej, dokler se človeštvo ne sporazume glede enega samega, enotnega jezika, ki naj bi bil skupno sredstvo za sporazumevanje družbe vsega sveta, da ne govorim o zaprekah, izvirajočih še vedno iz plemenske razlike, vsled kulture, načina življenja itd.

Druga Marksova logična zmota je v tem, da podcenjuje življenjsko moč nacionalne ideje. On in njegov sodelovalec Engels, sta bila prepričana, da je sigurna zmaga socializma v združitvi proletariata vsega sveta, torej v koncentraciji vseh sil. To bratstvo narodov ovira samo razdelitev po narodnostih in nekakšen patriotizem. »Ubi bene — ubi patria«, to geslo naj bi delovalo tako sugestivno, da bi potisnilo v ozadje vsako nacionalno in patriotsko čuvstvo. Kako strašno bi bil razočaran Marks, če bi doživel svetovno vojno 67 let po tem, ko je izdal svoj komunistični manifest, v katerem pozilja proletariat vsega sveta k združitvi!

(Dalje.)

ne ilegalne opozicije narodnih kocialistov in socialnih demokratov.

Dne 25. t. m. je postal Dollfuss v svoji vladni palači na Ballhausplatzu žrtev svoje slepe vere v solidnost tistega dela prebivalstva, o katerem se je govorilo, da stoji za vlado. Dollfuss je danes mrtev in ni še razjasnjeno, kdo ga je ustrelil. Znano je le, da si je Fey rešil na problematičen način življenje in da je Rintelen, ki je bil nade vsaj enega dela razjarijene opozicije, v isti noči, ko bi se bila imela odločiti usoda Dollfussove dedščine, segel po samokresu in se ustrelil v srce. Tako vsaj pravijo uradna poročila. Koliko resnice je na tem, bo pokazala zgodovina. Na ruševinah treh državljskih bitk se smodi sedaj zastava avstrijske neodvisnosti.

Fey in Starhenberg sta se na ceneni način odkrivala velikega tekmeča, ki ne more več spregovoriti. Vprašanje pa je, ali ne bodo tisti, ki so sejali ta veter, morda sami končali pod silo viharja ljudske volje. Avstrija danes ni več subjekt, nego še samo objekt internacionalne politike. S tega vidika je treba posmatrati celokupni kompleks avstrijskega vprašanja.

Vlada „nacionalne unije“ v Franciji med Scilo in Karibdo

Stavisky zopet straši po Franciji. Pretekli teden je bivši ministrski predsednik André Tardieu v korupcijskem odboru francoske zbornice izpovedal par invektiv, naperjenih proti predsedniku radikalno-socialistične stranke Camille Chautemps-u. Te izpovedbe so učinkovale kakor ogenj v strehi. Radikalni socialisti so planili po koncu, Tardieu je dejal, da nima ničesar preklicevati in da vzdržuje svojo trditev, čes, ček, ki bi ga naj dobil on — Tardieu — od Staviskega, je dal ponarediti sam Chautemps iz političnih razlogov. Vlada nacionalne unije je bila preko noči v nevarnosti za svoj obstanek. Herriot je besnel, prav tako tudi Tardieu, končno pa se je posrečilo staremu in avtoritativnemu ministrskemu predsedniku Doumergueju, da se ves spor reši z navadno zavlačitvijo. Radikalni so se udali na ta način, da se bo odločevalo o sporazumu glede nadaljevanja premirja šele na strankinem kongresu v Nantesu. Doumergue je ministrom grozil na seji vlade z demisiijo in končno so se udali. S tem pa obračun med ujedinjeno levico socialnih demokratov in komunistov ni izglajen. Do tega obračuna pride sigurno, in sicer pri prvih volitvah v zbornici. Podoba pa je, da bodo Herriotovi radikalni socialisti, ki so nekaka dependansa frama-sonstva, zmečkani med obema mlinski-ma kamnoma.

Za jugoslovansko lice Maribora

Tuja industrija in naši biriči — Obrtniški in trgovski naraščaj — Naša nacionalna društva

Večkrat se mora človek vprašati, kako je mogoče, da smo danes po šestnajstih letih jugoslovanskega Maribora v pogledu njegovega jugoslovanskega lica na slabšem, kot tik po osvoboditvi? V našem listu smo vedno in pogosto opozarjali na vse tozadevne libe, apelirali na vse merodajne in dosledno žigosali vse pojave, ki kvarijo jugoslovansko obličje Maribora. Uspehi pa niso taki, kot bi to bilo za želeči. Zakaj ne? Temu je krivo dejstvo, da je še vedno pretežen del naše industrije, obrtnišstva in trgovine v rokah Nemcev in nemškutarjev, ki uspešno vzdržujejo v Mariboru umeten kader manjšine, ki manjšina ni. Na drugi strani pa je krivda tudi na naših nacionalnih organizacijah, ki se ne zavedajo v dovoljni meri svojega delokroga. Končna krivda pa je tudi na naših oblastih (ne samo mariborskih!), ki ne vemo po čigavem posredovanju tolerirajo počenje mariborskih Nemcev in nemškutarjev.

Mariborska industrija je kot rečeno, pretežno v rokah inozemcev. Razumljivo je, da je tako velik del slovenskega prebivalstva odvisen od milosti teh tovarnarjev. Pravilo današnje dobe je, da če se hoče živeti, se mora »tuliti s kruhom«. Tega se dobro zavedajo naši ljudje in se ponižujejo tako, kot se v normalnih priklakah ne bi nikoli. Večina teh inozemskih tovarnarjev je taka, da smatra Jugoslavijo za kolonijo, kjer se lahko izrablja do skrajnosti delovno moč našega človeka. Zato postavljajo za mojstre, delovodje, uradnike in predelavce inozemce, svoje rojake, ki nalik biričem bde nad našim delavcem. Ti biriči, nezmožni našega jezika in sovražni našemu življenju, na najnesramnejši način šikanirajo naše ljudi. V njih očeh najdejo milost samo oni, ki so vajeni kriviti hrbtenico in za katere vsaka plača za dobro delo ni presramotna. In kdo v današnjih težkih časih ne bi krivil hrbtenice v boju za kosček kruha? Z bolešjo in ogorčenjem sprejemamo dan za dnem pritožbe poštenih slovenskih delavcev. So med njimi taki, ki ne dobe službe samo zaradi tega, ker na ljubo tem biričem ne obvladajo nemškega jezika, ker so sinovi in hčere slovenskih mater. In to je paradoks, možen samo pri nas: da se na jugoslovanskih tleh zahteva od delavstva obvladanie nemškega jezika!! Drugače pa se ne dobi kruha. V onih delavcih pa, ki vsaj za silo znajo nemški in najdejo pri teh biričih milost, se mora nehote vzbuditi misel,

da so oni pač »Herrenvolk« in da je biti zaveden Jugoslovane nekaj manjvrednega. S takim postopanjem smo izgubili že mnogo naših ljudi. Proti temu smo brez moči. Vsi naši apeli na oblasti, v katerih smo opozarjali na nepotrebne tujce in posebno še na take, ki šikanirajo naše ljudi, so imeli le malo uspeha. Našel se je vedno kdo na vplivnem mestu, ki se je zavzel za nje. Žalostno je pri tem to, da so bili to navadno ljudje, ki se tako čisto trkajo na svoja »narodna« prava. — Tako nam je tuja industrija s svojimi biriči ustvarila iz dela našega delavstva poturice, ki so se popolnoma izneverile naši misli. In prav ti ljudje kvarijo tudi na zunaj lice jugoslovanskemu značaju Maribora. Njih konverzacija je pretežno nemška, na vse naše pa gledajo z omalovaževanjem. Za te skrbe posebno naši marksisti, ki to dejstvo uporabljajo v najnesramnejše agitacijske svrhe in izdajajo za te ljudi poseben listič. Ko grajamo te činjenice, pa moramo na tem mestu pohvaliti stremeljenja mariborske Narodno-strokovne zveze, ki edina vzgaja delavstvo v nacionalnem duhu in ki krepko orje težko ledino v nameri, ustvariti jugoslovanskemu delavstvu lepšo bodočnost.

V kolikor v tem pogledu ne stori tuja težka industrija, potujčujeta naš narod še mariborska nemška obrt in trgovina. Mnogo smo že pisali v kakem duhu se vzgajajo vajenci, otroci slovenskih staršev. Tudi tu ni nikake krenitve na boljše pot. Še danes nemški (nemčurski) obrtniki in trgovci zabranjujejo svojim

vajencem govoriti slovensko in jih za vsak prestopak lasajo in klofutajo!!

In prav ti v svoji privzgojeni nemški nadutosti gledajo zviška na naše sokolstvo in na druge nacionalne organizacije, omalovažujejo vse, kar je naše in s svojimi izizvalnimi nastopi po ulicah in lokalih kvarijo jugoslovansko lice našega mesta. Vsi ti najdejo potuho in kraj svojega udeleževanja pri »Rapidu«, »Edelweisu« in v raznih marksističnih organizacijah.

K vsemu temu moramo prišteti še one »kulturträgerje«, ki prihajajo prav sedaj iz »obljubljene dežele« k nam in tu s svojimi »burševskimi« izizvanji pomagajo dvigati grebene naši nemškutariji. Pozabiti ne smemo tudi onih naših »milostljivih« poturic, ki radi »noblesse« govore nemški po ulicah, trgovinah in vsepovsod, ter tako nehote ponižujejo same sebe. Je pa še mnogo drugih stvari, ki dajejo našemu mestu žalostno sliko in ga spravljajo v prav slabo luč pred tujci.

Za izboljšanje vsega tega se stori bore malo. In to tudi s strani naših nacionalnih društev, ki bi bila k temu prva poklicana. V Mariboru imamo na pretek društvo, ki imajo vsa nacionalna programa. Vsa njih aktivnost pa je izražena v prirejanju veselice, tombol in drugih pridobitnih prireditvev. Vsa ta društva so v pogledu, dati Mariboru res jugoslovansko lice storila tako malo, da je to slabo izpričevalo za njih aktivnost. Dolžnost vseh teh društev in organizacij bi bila, iztrgovati in reševati naše ljudi iz objema nam sovražnih elementov. In to poedinca za poedinca. Pri tem se ne bi smeli strašiti žrtev. — Na tem področju bi se potem res dala pokazati prava in koristna aktivnost, zaslužen pa bi bil tako tudi naziv, da so to res narodna društva in organizacije!

Iz rudarskih revirjev T. P. D.

Položaj našega rudarja v revirjih TPD se je od leta 1923. vidno poslabšal. Na dnevnem redu so bile redukcije plač rudarjev, kakor tudi redukcije delovnih dni. Udarec za udarcem je prenašal ubogi trpin, naš rudar-suženj tujega francoskega kapitala. Vedno bolj in bolj je pel po njegovih plečih tujcev bič kapitala.

Zadnji ukrepi TPD, ki naj bi stopili v veljavo s 1. julijem, so prisilili našega stradanege rudarja do tega, da je pričel z gladovno stavko v rovi. Kaj takega se v zgodovini našega delavstva še ni pripetilo. Naš rudar si mora v lastni državi z gladom iskati svojih pravic! Naš rudar mora v lastni državi pod tujčevim

pritisdom umirati od gladi! Kje je bila

ki bi morali že v kali zatreti taka nesocialna in pred celim svetom za našo državo sramotna dejanja?! Zakaj ste dopustili, da je tujčev kapital napravil iz našega svobodnega državljana — navadnega sužnja?!

Slavna TPD! Poznamo vpliv vašega kapitala! Toda vedite: »Naš narod se ni bal nikogar, niti na videz nepremagljivih sovražnikov. Bliža se čas, ko se bo znal temeljito in radikalno otresti vseh tujih in domačih izkoriščevalcev. Rudarji! Delavci! Vi ste lačni, vaše družine so lačne! Tuji — prijateljski (zakaj?) kapital, naš gost, vas je napravil za sužnja!

upanje v našo kreditno organizacijo.

Zaščita kmeta! Je to v teoriji idelno zamišljena stvar. V praksi pa pride čisto do raznih težkoč. Podoželski tgovec mora zadostiti svojim obveznostim napram trgovcu v mestu, a ta svojim upnikom. Ker pa je kmet vsled moratorija v smislu zakona o zaščiti kmeta zaščiten, tako ne eni ne drugi ne more zadostiti svojim obveznostim. S tem kmet izgublja ves kredit. Privilegirana agrarna banka pa nima toliko možnosti, da bi zadovoljila vsem potrebam. Tu bi bilo potrebnih mnogo milijonov in zdrava kreditna združna organizacija.

Zgoraj smo navedli samo dva markantna primera iz naše novejšje ekonomsko-trgovinske politike, in sicer kot dokaz, da že bide dvajseta ura in da je zadnji čas, da se prebudimo iz sna o »hiperbogati Jugoslaviji«. Medtem nam sicer v resnici ni treba obupavati — ali biti mora skrb vsakega pravega nacionalista in prijatelja te zemlje, da se rešimo tega stanja.

Prav sedaj je čas, da stopi v akcijo gospodarski svet.

Prepričani smo, da bi tak gospodarski svet ne mogel napraviti preko noči čudežev. Prepričani pa smo tudi, da bi zastopniki iz vseh vrst našega gospodarstva in iz vseh krajev naše države, edini lahko pravilno rešili vse probleme našega gospodarstva in jih uredili tako, da bi odgovarjali stvarnim potrebam našega naroda.

Jugoslovanski narod je pokazal že ob

Dvignite glave in strnite se! Ne obupajte! Mi nacionalisti smo z vami! Pojdimo skupno v boj, v boj za socialno, pravično ureditev naše države! Dovolj bo še trpljenja, toda zavedajmo se, da brez žrtev ni zmage!

Poziv!

Oblastni odbor Narodne Odbrane Maribor prosi in poziva svoje člane, da se udeležijo pogreba svojega predsednika generala Maistra. Udeležba je obvezna.

MARIBORU

poziva svoje članstvo, da se udeležijo pogreba osvoboditelja našega mesta, generala Rudolfa Maistra. Udeležba z znaki obvezna.

Namesto marksističnega kolektivizma - združništvo!

Ptuj

Ptujske godbe in ptujski kapelnik. K naši tozadevni notici v prejšnji številki našega lista nam je poslal g. Führer Simon, davčni inspektor v Ptuj pismo, v katerem izjavlja, da je bil vedno nacionalno misleč Slovenec in da nima nikake zveze s katerokoli ptujsko godbo. Ker nočemo, da bi se komu godila krivica, to njegovo izjavo radevolje priobčujemo.

Celje

Nezakonit odbitek od delavčevega zasluga. Izvedeli smo, da nekateri celjski podjetniki odbijajo od delavskih plač po 1% kot izreden doprinos k uslužbenskemu davku. Vsi pa že vemo, da je bil ta davek na energično intervencijo nacionalnih strokovnih organizacij že pred časom ukinjen in ga davčni urad ne pobira več. Zakaj se potem že odtegnjeni odstotek ne vrne delavcem? Ona podjetja, ki še vedno pobirajo ta doprinos, pa opozarjamo, da s tem takoj prenehajo, krivico pa popravijo, sicer bomo njih imena javno objavili v našem listu.

Takšni so! V sredo 25. t. m. so se vršila ponovna pogajanja v tukajšnji tovarni Westen. Delavstva se je dokaj čudno dojmila slika, da se je marksistični zastopnik vozil v šefovem avtomobilu, medtem ko sta morala oba marksistična zaupnika pešati. Položaj pa se je itak izboljšal — seveda v korist podjetja. Le tako naprej »sodrugie«, sedaj vidimo, da ste v vseh ozirih internacionalni. Posebno pa še, kadar gre za osebne koristi!

Ekonomski prepород Jugoslavije

Splošna gospodarska kriza, ki je zajela ves svet, ni prizanesla niti naši državi. Kriza kot močan val zajema vse huje in huje velike in močne države, ki morda še težje in močneje občutijo vse težave, kot mi v Jugoslaviji.

Po podatkih, ki jih objavlja notranje ministrstvo o konkurzih v naši državi, je razvidno, da se rušijo in propadajo tudi mnoga stara, močna in solidna podjetja. Konkuzi teh in drugih podjetij pa rode nove komplikacije: odpust delavstva in nameščenstva in osiromašenje vseh onih, ki so bili v stikih s takim podjetjem.

Število brezposelnih se veča! Trgovina nazaduje! Izvoz pada! Produkcija vegetira! In še mnogo drugih obupnih krikov, ki zločesto napovedujejo temne dni.

Ustvarili smo si Jugoslavijo, katero poleg vseh njenih naravnih bogastev, prirodnih krasot in rodovitnosti zemlje, na žalost ne moremo imenovati bogato državo. Dr. Luj Brentano je popolnoma pravilno imenoval bogato državo ono, v kateri vlada bogastvo naroda in ne bogastvo poedinca.

Jugoslavija pa nima ne bogatih poedincev (v smislu močnega kapitala), a ni

ma niti bogastva naroda kot celine.

Oni, ki ima vpogled po naših mestih v meščanske srednje in nižje sloje, oni, ki opazuje s kako mizerijo se bori naš delavec in kmet, bo videl, da se mora enkrat za vselej prenehati z bajko o »zlatih hribih in dolinah« ter pričeti iskati novih poti, načinov in sredstev, da našo zemljo, kjer leže zakopani »mrtvi kapitali« in v kateri so vsi pogoji za kolosalen napredek, premaknemo z mrtvila in da ji omogočimo napredek v ekonomskem pogledu.

Doslej je bilo dovolj lajških eksperimentov v pogledu ekonomsko-finančnih vprašanj našega naroda. Sedaj je že skrajni čas, da pridejo do besede poklicani, ki bodo s svojim strokovnim znanjem in s poznavanjem potreb naroda, dvignili v narodu vero v mogočnost sanacije vseh naših ekonomskih vprašanj.

Kriza zaupanja je tangirala tudi naše največje denarne institucije. Mi vidimo, da delni moratorij, ki so ga deležni pri denarnih zavodih samo »nekateri« ne more dovesti do zdrave in zrele solucije. Hranilne knjižice naših denarnih zavodov se prodajajo čisto za 50% vrednosti. S takimi merami je sicer zaščiten denarni zavod, ubija se pa obenem tudi za-

mnogih prilikah neizmerno odpornost in vztrajnost. Pokazal je tudi vso silo samopremagovanja in velike ljubezni do domovine. Menimo, da bi tak narod lahko zadostil tudi vsem onim zahtevam, ki bi ga na njega staval nov duh časa, v cilju ekonomskega napredka. Ob solidnem narodno-ekonomskim znanjem bi naš narod lažje prebrodil vse današnje težave. Mnogi bi uvideli, da je n. pr. tesaviranje denarja škodljivo ne samo za poedinca, temveč za ves narod. Mnogi bi uvideli, da so potrebni za splošen ekonomski napredek gotovi principi, preko katerih se ne da in ne sme iti.

Pri nas v Jugoslaviji je v današnjih prilikah kljub vsem ekonomskim neprilikam popolnoma upravičen gotov optimizem. Še upravičenejši pa bo, ko bomo storili vse za napredek močnih in zdravih združnih organizacij, ki edine lahko omogočijo narodu trajno ekonomsko blagostanje.

Brez vzgoje najširših plasti naroda v ekonomskem smislu, brez dobro organiziranega in solidnega združništva, brez gospodarskega sveta, ki naj daje naši ekonomski politiki smer, katere danes ni, — ne bomo našli izhoda iz današnjega kaotičnega stanja.

Ponavljamo: Jugoslavija ima vse pogoje za ekonomski prepород in razvoj, ki pa bo nastopil, ko bodo prišli pravi ljudje na pravo mesto!

Delu čast in zaščita!

Na drobno!

Kis za vlaganje kumaric itd., prvo-
vrstni kis, spirit za vlaganje sadja,
vse vrste likerjev, tropinovec, drožen-
ko, slivovko, rum, konjak i.t.d. i.t.d.
dobavlja po zmernih dnevnih cenah

Na debelo!

JAKOB PERHAVEC

izdelovanje likerjev, desertnih vin, sirupov in žganjarna
MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 9 — TELEFON 25-80

Klanjamo se spominu narodnega heroja **generala**

RUDOLFA MAISTRA

ki ga izročimo v soboto, dne 28. t. m. ob 16. uri zemlji, ki jo je on osvobodil.

**Oblastni odbor Narodne odbrane Maribor
in niene viteške čete.**

Maribor, dne 26. julija 1934.

Umrl je gospod

Rudolf Maister

častni adjutant Njegovega Veličanstva Kralja, divizijski
general v pokoju, odlikovan z redom Sv. Save I stopnje
z lento, z belim orlom III. reda z meči, s Karađorđevo
zvezdo IV. reda itd. častni meščan mesta Maribora.

Pogreb se bo vršil v soboto, 28. julija 1934 ob
16. uri izpred mestnega magistrata v Mariboru.

Maribor, 26. julija 1934.

Mestna občina mariborska.